

3636348 LCCS/M : สาขาวิชา : วัฒนธรรมศึกษา ; ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

ศัพท์สำคัญ : หมอลำซิ่ง / กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรี

สนอง คลังพระศรี : หมอลำซิ่ง : กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรี
ของหมอลำในภาคอีสาน (Mawlam 'cing : A Survival Strategy of Isan Folk Singer). คณะ
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : โสภส ศิริไสย์, ศศ.ม., M.A., ภัททิยา ยิมเรวัต, ศศ.ม.,
Docteur de l'EHESS, นัฐพงศ์ โสวัตร, กศ.บ., ศศ.ม. ๑๘๕ หน้า. ISBN 974-661-197-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของหมอลำในภาค
อีสาน องค์ประกอบดนตรีและการแสดงหมอลำซิ่ง บทบาทหมอลำซิ่งในบริบทสังคมและ
วัฒนธรรมอีสาน กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำในภาคอีสาน
ปัญหาและแนวโน้มในการแสดงหมอลำซิ่ง โดยใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๗-๒๕๔๐ พร้อมทั้งตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลด้วย
ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการวิจัยพบว่า หมอลำมีประวัติและพัฒนาการ ๓ ทาง คือ พัฒนามาจาก
ลัทธิบูชาแดนหรือผีฟ้า พัฒนามาจากประเพณีความเชื่อในพระพุทธศาสนา และพัฒนามาจาก
ประเพณีเกี่ยวพาราตีระหว่างหนุ่มสาว ในด้านองค์ประกอบดนตรีและการแสดงหมอลำซิ่ง
พบว่า หมอลำซิ่งพัฒนาขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๕ โดยแนวคิดของหมอลำสุนทร ชัยรุ่งเรือง และ
หมอลำราตรี ศรีวิไล ที่ได้นำเอาเครื่องดนตรีตะวันตก ประเภทวงสตริง มาบรรเลงและนำ
หางเครื่องมาตั้งประกอบการแสดงหมอลำกลอนทำนองข่อนแก่น ส่วนบทบาทหมอลำซิ่งใน
บริบทสังคมและวัฒนธรรมอีสาน พบว่า มีบทบาทเฉพาะในด้านความบันเทิงเท่านั้น ในด้าน
กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำพบว่า เกิดจากปัจจัยหลายด้าน
โดยเฉพาะด้านความเชื่อและการเมืองการปกครองจากรัฐบาลส่วนกลาง มีผลต่อกระบวนการ
ปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำในภาคอีสาน ปัญหาและแนวโน้มของหมอลำซิ่ง
พบว่าหมอลำซิ่งได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มผู้ฟัง คือกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้เฒ่าผู้แก่
เนื่องจากทั้งสองกลุ่มมีรสนิยมไม่ตรงกัน ทำให้คาดการณ์ได้ว่าแนวโน้มของหมอลำซิ่งใน
อนาคตอาจจะไม่หลงเหลือร่องรอยของหมอลำกลอนตามแบบฉบับเดิม